

Analiza stanja obrazovanja i zapošljavanja kategoriziranih sportaša, uključujući i sportaše s invaliditetom u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

(1. Promocijski dan Karijera nakon sportske karijere, Dubrovnik, 18.10.2013.)

Promocijski dan je održan u kampusu Sveučilišta u Dubrovniku, u petak, 18. listopada, 2013. godine. U Dubrovačko-neretvanskoj županiji, skupu su se obratili mnogobrojni gosti: prof. dr. sc. Vesna Vrtiprah, rektorica Sveučilišta u Dubrovniku, Vlaho Orepić, dopredsjednik Zajednice sportova Dubrovačko-neretvanske županije, Andro Vlahušić, gradonačelnik Grada Dubrovnika, Nikola Dobroslavić, župan Dubrovačko-neretvanske županije i doc. dr. sc. Željko Jovanović, ministar znanosti, obrazovanja i sporta.

Prema riječima rektorice Sveučilišta u Dubrovniku, Sveučilište je jedno od rijetkih hrvatskih sveučilišta koje skrbi o kategoriziranim sportašima nastojeći osigurati uvjete i potrebnu potporu propisanu u dokumentu „Preporuka o uvjetima studiranja kategoriziranih sportaša na visokim učilištima“, koju je usvojio Rektorski zbor 2008. godine.

Govornici jedinica regionalne i lokalne samouprave **istaknuli su važnost sporta za turizam i njegovu marketinšku ulogu te nedostatak sportske infrastrukture i stručnog trenerskog kadra za kvalitetno provođenje.** Istaknut je primjer **Sveučilišta za sport** u Krakovu koji nudi studentske programe **turističke animacije i rehabilitacije.**

Ministar je istaknuo potporu Projektu kojim se nastoji ukazati u kojoj mjeri je obrazovanje značajno za sve mlade sportaše jer sportska karijera traje kratko. Ministarstvo radi na definiranju posebnih uvjeta (dodatni bodovi, poticanje osnivanja razrednih odjeljenja za sportaše, uvjeta na fakultetima gdje se sportaši susreću s problemom usklađivanja obveza i dr.). **Prikupljanjem dobrih primjera u praksi i mišljenja sportaša, uključujući i sportaše s invaliditetom, od kojih je veći dio dobrom organizacijom i razumijevanjem te potporom sredine uspio uskladiti dual karijere, Ministarstvo će analizirati zaključke sa šest promocijskih dana i nastojati ih u što većem broju primijeniti u dokumente koji su izradi. U prilog kvalitetnijim rješenjima statusa sportaša u visokoškolskom obrazovanju je**

organizacija Europskih sveučilišnih igara, 2016. godine u Zagrebu i Rijeci u okviru koje će biti organiziran svojevrstan znanstveni skup o utjecaju sporta na gospodarstvo, ekonomiju i turizam Hrvatske.

Analiza obrazovanja

Osim Sveučilišta u Dubrovniku koje posebno skrbi o kategoriziranim sportašima koju prema potrebi sportaša koordinira mr. sc. Saša Selimanović u suradnji s voditeljima odjela Sveučilišta, u Dubrovniku su dvije gimnazije koje imaju razredna odjeljenja za sportaše. Dobre primjere prakse istaknuli su ravnatelji gimnazija u Dubrovniku: Sanja Putica, ravnateljica Gimnazije u Dubrovniku i Tomislav Franušić, ravnatelj **Privatne gimnazije u Dubrovniku. U Gimnaziji u Dubrovniku od 2011./2012. školske godine upisuje se od 17 do 24 učenika – sportaša, od kojih 15-17 učenika, a 2-6 učenica.** Ravnatelji su istaknuli da se nastava nastoji **maksimalno prilagoditi potrebama sportaša, organizacijom u jednosmjenskom radu te dodatnim angažmanom pojedinih nastavnika** učenicima-sportašima u situacijama kad nisu u mogućnosti redovito sudjelovati na nastavi. Istaknuta **je potreba izrade Pravilnika** kojim bi se propisale obveze škole, sportaša i sportskih klubova i na taj način jedinstveno pristupilo u svim školama.

Na osnovu zaključaka stručnog skupa ravnatelja nakon predavljanja Projekta Sportaši i obrazovanje (2012.-2016.) na Promocijskom danu je podržana **nova procedura upisa učenika-sportaša u razredna odjeljenja za sportaše.** Od 2013./2014. školske godine propisani su pooštreni kriteriji upisa u razredna odjeljenja za sportaše prema kojima su klubovi i učenici dužni predati zahtjev za izdavanje potvrda o kategorizaciji, odnosno o sportskim postignućima nacionalnim sportskim savezima u određenom vremenu, a nacionalni sportski savezi sastaviti rang listu učenika - sportaša prema sportskim kriterijima i dodijeliti im pripadajući broj bodova. Učenik je dužan za upis u svaki sljedeći razred priložiti potvrdu odgovarajućeg nacionalnog sportskog saveza o sportskim postignućima.

Na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu djeluje **Studijski centar za izobrazbu stručnih kadrova u sportu** koji provodi stručni studij u trajanju 3 godine za stručnog prvostupnika – trenerske struke iz pojedinog sporta te specijalistički diplomski studij u trajanju 2 godine: stručni specijalist trenerske struke.

Posebni uvjeti studiranja za sportaše provode se kod upisa na Stručni trenerski studij za sportaše I. i II. kategorije, odnosno vrhunske sportaše ukoliko upisuju studijsko usmjerenje u kojem imaju kategorizaciju (redoviti studij). Sportaši I. – VI. kategorije vrhunskih, vrsnih i darovitih sportaša imaju pravo izravnog upisa na studij ukoliko upisuju studijsko usmjerenje iz sporta u kojem imaju kategorizaciju (IZVANREDNI STUDIJ). Sportaši imaju mogućnost individualnog dogovaranja termina ispita, mogućnost izostanka do 70% s nastave ovisno o kategorizaciji, prijenos većeg broja bodova, odnosno ispita na sljedeću godinu studija, te produženi status redovitog studenta do 8. godina studiranja.

Analizu zapošljavanja je predstavio mr. sc. Dasen Jasprica (Hrvatski zavod za zapošljavanje, područni ured Dubrovnik) prema kojoj **u Hrvatskoj koncem rujna, 2013. godine nezaposlenih 323 783, što je 4,1% više u odnosu na prošlu godinu.** U Dubrovačko – neretvanskoj županiji je nezaposleno 6 427 osoba što je 0,5% više u odnosu na prošlu godinu. **Prosječna starost nezaposlenih je 39 godina.** Na novo zaposlenje u prosjeku se čeka oko 9 mjeseci. Prema podacima **u Dubrovačko – neretvanskoj županiji potražnja je za ukupno 57 osoba, od kojih najveći broj profesora tjelesne i zdravstvene kulture, fizioterapeuta i animatora za zapošljavanje u sportu i srodnim djelatnostima.** Od 2010. godine se broj zaposlenih konstantno povećava, prema spolu posljednjih godina više se zapošljavaju muškarci. **U sportskoj djelatnosti u prvih 9 mjeseci 2013.g. na području Dubrovačko-neretvanske županije je zaposlena 31 osoba, od toga 13 žena.** Uspoređujući rezultate s istim razdobljem prošle godine, u sportskoj djelatnosti (sportski objekti, klubovi i dr.) došlo je do pada zapošljavanja od 8,8%.

Hrvatski zavod za zapošljavanje - Područni ured Dubrovnik svake godine provodi mjere za poticanje zapošljavanja, a koje mogu koristiti sportske ustanove, klubovi i udruge: **1. Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa i 2. Javni radovi.** Trenutno HZZ – Područni ured Dubrovnik surađuje sa Sportskim objektima Metković i sportskim klubom „Jadran” - Smokvica u zapošljavanju dugotrajno nezaposlenih u Javnim radovima. U 2013. godini Hrvatski zavod za zapošljavanje je počeo s provedbom mjere „**Garancije za mlade**“ (1. srpnja 2013.), te je paket mjera za mlade „Mladi i kreativni“ dopunio s dodatnih 11 mjera prvenstveno usmjerenih na mlade do 29 godina. **Mjere su usmjerene na podizanje kompetencija i pripremu**

mladih za zapošljavanje, a posebice poticanje i uključivanje mladih u poduzetništvo i razvoj organizacija civilnog društva. Hrvatski zavod za zapošljavanje nudi i druge različite mogućnosti za reintegraciju sportaša u svijet rada i to: **posredovanje pri zapošljavanju u RH i EU, samozapošljavanje i poticanje zapošljavanja kroz sufinanciranje poslodavaca, stručno osposobljavanje i obrazovanje za potrebe tržišta rada, sajam poslova, oglašavanje potreba i medijski prostor (web, mediji, bilteni, oglasne ploče), pregled deficitarnih i suficitarnih zanimanja i projekcija potreba na tržištu rada.** (www.hzz.hr)

Na Promocijskom danu je mr. oec. Željko Miletić predstavio **analizu strukovne grupe hotelijera Dubrovačko-neretvanske županije osvrtom o zapošljavanju sportaša u turističkom sektoru.** Istaknut je **nedostatak podataka koji opisuju stanje poslova u hotelijerstvu i sportu, a time i problem izrade analize iz domene sporta u hotelijerstvu.** U Hrvatskoj samo veća hotelska poduzeća imaju odjele animacije i sporta. Nedostatak je relativno mali broj stalno zaposlenih na ovim područjima (uglavnom voditelj odjela koji je zadužen za organizaciju posla). U sportu i animaciji u okviru turističkih poduzeća u Hrvatskoj, s obzirom na sezonsku prirodu poslovanja, zapošljavaju se sezonski zaposlenici, uglavnom mlađi ljudi, često studenti, primarno sportskog profila ali i ostalih struka. Kao preduvjet za zapošljavanje sportaša u turističkom sektoru, **Miletić ističe potrebu izrade novog strateškog marketinškog pristupa hotelskih poduzeća orijentiranog na sportski turizam u pred i pod sezoni – produženje sezone i povećanje prihoda.**

Mišljenje sportaša

Miho Bošković, dipl. prof. glazbe, studij je završio na Sveučilištu u Splitu. Tijekom obrazovanja navodi različita iskustva. Posebno ističe suradnju škole i sportskih klubova. Na Sveučilištu u Splitu je dobio veliku potporu od kojih navodi nemogućnost izostanka s nastave više od 25%, mentorstvo kako bi se što bolje pripremio za ispit. Karijera ako postoji kratko traje. **Veselin Đuho, trener VK Jug,** završio je Visoku školu za trenere u Zagrebu, olimpijski pobjednik i europski prvak, poziv posebno ističe da samo najjškolo vaniji i najuporniji opstaju. Kao trener pruža veliku potporu svojim igračima. **Carmen Miloglav, košarkašica,** ističe veliku podršku nastavnika tijekom srednjoškolskog obrazovanja. Nastavlja karijeru u SAD gdje je važno podjednako obrazovanje i sport kao i uvjet redovito polaganje ispita da biste mogli

postati članom ekipe. Od posebnih uvjeta navodi nastavnike- savjetnike koji pomažu tijekom školovanja, obvezu minimalno jednih konzultacija sa savjetnikom tjedno te mogućnost korištenja digitalnih tehnologija (npr. skype lekcije). Najveći je problem usklađivanja obveza u obrazovanju za sportaše koji treniraju dva puta dnevno i **nakon toga u večernjim satima učenje. Kao primjer dobre prakse navodi radionice sa sportašima – savjetnike i predstavnici određenih tvrtki - Career athletes**, predstavnici tvrtki traže sportaše zbog posebnih vještina i znanja. **Lukša Backović**, učenik – sportaš invaliditetom, stipendist u Privatnoj gimnaziji u Dubrovniku. Posebno navodi posebnost škole sa pravim primjerom kako se odnositi u školi, najveća podrška od roditelja i prijatelja (financijska i emotivna), određeni cilj, interes za sudjelovanje na Paraolimpijadi. **Mirko Nižić** student Sveučilišta u Dubrovniku, nakon ozljede shvatio važnost obrazovanja, ističe da mu svi izlaze u susret. Važna je pravovremena organizacija i ispunjavanje obveza; „**Dan prije ispita je spreman za ispit, a dan prije utakmice za utakmicu**“.

Marijo Konjuh otac i trener Ane Konjuh, 2. na svijetu, smatra važnim obrazovanje te navodi mnogobrojne poteškoće dual karijere tenisača. Ana Konjuh, je od 5.-te godine u tenisu, nailazila je na prepreke u obrazovanju; u osnovnoj školi velika pomoć nastavnika, nastavila školovanje u dopisnoj školi (hotelijersko-ugostiteljski program) za odrasle. U dual karijeri sportaša važna je uloga trenera. S obzirom na trenutne vrhunske rezultate sport je br. 1, a škola br. 2, što nije dobro, no postoji i plan B. Zbog neplaniranog prekida karijere i nedostatka obrazovanja postoji niz primjera sportaša koji su socijalni slučajevi. Na kraju gosp. Konjuh ističe važnost sportske infrastrukture i obrazovanja stručnog kadra kako bi djece na ulici bilo što manje, a u sportu više.

Na Promocijskom danu je sudjelovalo 80 sudionika iz različitih udruga osobito sportaša iz JK Dubrovnik 1966, RKHM Dubrovnik, ŽKK Dubrovnik, ŽRK Dubrovnik, ŽOK Župa Dubrovačka, HNK Dubrovnik 1919., VK Jug, KK Dubrovnik, ŽOK Dubrovnik, ŽOK Čilipi, ŽKK Raguza, OK Dubrovnik, OK Nova Mokošica, OK Dubrovnik 2001, te predstavnici Grada, Dubrovačkog saveza sportova, te učenici Gimnazije u Dubrovniku i nastavnici i studenti Sveučilišta u Dubrovniku.

Analizu pripremila

Romana Caput-Jogunica, koordinatorica Projekta